

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної
науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
Кафедра кримінального процесу

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра юстиції

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури
НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ЮРИСТІВ
ГО «СТАЛЕ ПРАВОСУДДЯ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

Харків
«Право»
2025

Відповідальна редакторка *Л. М. Москвич*

Актуальні проблеми судового права : матеріали X міжнар.
А43 наук.-практ. конф. (25 квіт. 2025 р.) / [відп. ред. Л. М. Москвич] ;
Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. кримін. процесу ;
Навч.-наук. ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, Каф. юстиції ;
Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», Каф. орг. суд., правоохорон.
органів та адвокатури ; Нім.-Укр. об-ня юристів ; ГО «Стале правосуддя». –
Харків : Право, 2025. – 376 с.

ISBN 978-617-8612-04-7

Збірник містить матеріали Десятої міжнародної науково-практичної конференції з актуальних проблем судового права, у якій взяли участь відомі вітчизняні та зарубіжні науковці та практики. Організаторами заходу виступили кафедра кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кафедра юстиції ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», Німецько-Українське об'єднання юристів і ГО «Стале правосуддя». В основу видання покладено доповіді, виголошені учасниками конференції, які торкаються різноманітних аспектів судового права.

УДК 349.42

Матеріали викладено в авторській редакції.
Відповідальність за їхню якість, достовірність,
відсутність текстових запозичень несуть автори.

Відеозапис конференції за посиланням:

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2025

ISBN 978-617-8612-04-7

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2025

здійснення суддями й прокурорами своїх службових обов'язків [1, с. 1208].

Підсумовуючи висвітлення окремих аспектів взаємодії суддів та прокурорів, ми можемо зробити висновок, що належне виконання професійних обов'язків кожною зі сторін відносин сприятиме: 1) утвердженню ідеї верховенства права в державі; 2) підвищенню рівня довіри населення до суддів та прокурорів; 3) досягненню завдань кримінального, цивільного та інших видів судочинства.

Список використаних джерел:

1. Lapkin, A. V. Functioning of courts and prosecutor's office in terms of Russian-Ukrainian war. Russian-Ukrainian war (2014–2022 pp.): historical, political, cultural and educational, religious, economical and legal aspects: Scientific monograph. Riga, Latvia: «Baltija Publishing». 2022, P. 1208–1214. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/237/6369/13405-1?inline=1>

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» Свида Олексій Георгійович

Швалюк Д. Ю.

*студент 4 групи, 1 курсу факультету
судового та міжнародного права
Національного університету «Одеська
юридична академія»*

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ У ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА, ЯК НАПРЯМ ФУНКЦІОНУВАННЯ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Конституційний Суд України (далі – КСУ) є єдиним органом конституційної юрисдикції, що діє на території України. За Конституцією України та Законом України «Про Конституційний Суд України» від 2017 року одним з головних напрямлень діяльності Суду зазначається офіційне тлумачення Конституції України

Безперечно, ця функція КСУ є однією з найголовніших. Проте варто розуміти, що завдання Конституційного Суду та його значення в державі значно більші, ніж здійснення офіційного тлумачення Конституції та інших функцій, зазначених у статті 7 Закону України «Про Конституційний Суд України» [1].

Конституційний Суд бере участь у визначенні засад конституційного ладу, які втілюють головні ідеї конституціоналізму та ліберальної демократії (принципу поділу влади, принципу рівності усіх громадян, обмеження влади).

Як вважає М. Савчин, більш прийнятним є розгляд конституційного ладу України, як вираження політичної та соціальної інтеграції демократичного суспільства та публічної влади виключно на засадах верховенства права, солідарності (громадської злагоди) та справедливості з метою забезпечення загального блага (балансу приватних і публічних інтересів) [2].

КСУ, як зазначалося вище, здійснює офіційне тлумачення Конституції України, якою у ст.8 закріплено принцип верховенства права, тобто усі інші нормативно-правові акти повинні відповідати Конституції, а рішення КСУ, згідно зі статтею 151–2 Конституції України, є остаточними і не підлягають оскарженню [3]. За рішеннями КСУ норма права визначається конституційною чи неконституційною, а у разі останнього нормативно-правовий акт втрачає свою юридичну силу. Приклад тому – реформа Верховного Суду України (далі – ВСУ) і зміна його на Верховний Суд (далі – ВС), з прийняттям сучасної редакції Закону України «Про судоустрій і статус суддів». Пунктом 6 Перехідних положень Закону України «Про судоустрій і статус суддів» передбачалося, що ВСУ і вищі спеціалізовані суди продовжують свою діяльність до початку роботи Верховного Суду у складі, визначеному цим Законом.

Судді ВСУ подали звернення до КСУ № 115/2018(4086/16) із наміром спростування положення п.6 Перехідних положень Закону України «Про судоустрій і статус суддів». КСУ розглянув звернення у справі за № 2р/2020 і визнав неконституційною ліквідацію ВСУ. Таким чином, пункт 6 втратив свою юридичну силу [4].

Таким чином, акти Конституційного Суду України мають вищу юридичну силу, і своїм рішенням вони поширюються не тільки на конкретну справу, а й на усю правову систему.

КСУ є ядром серед органів, які забезпечують дотримання принципу верховенства права, що лежить в основі конституційного ладу.

КСУ здійснює свою діяльність, предметом якої є Конституція України, проте одним із джерел його рішень є правові норми міжнародного

права, чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою (стаття 9 Конституції України), які виступають джерелом права не тільки у разі прогалин національного законодавства, а й є взірцем для прийняття рішень і виступають певним неформальним зразком, якого варто притримуватися.

В умовах євроінтеграції, коли країна рухається вперед до Європейського Союзу, де гуманні принципи цінуються найвище, КСУ зазнав змін, на які й вплинула інтеграція України в Європейський Союз (далі – ЄС). Проблематика функціонування КСУ полягала у тому, що він як орган конституційної юрисдикції повинен дотримуватися усіх норм Конституції і забезпечувати довіру населення до Суду, проте рівень довіри населення до КСУ був занадто низьким.

Так, за результатами соціологічного опитування у 2018 році Конституційному Суду України довіряють 30% українців, у свою чергу, за даними Центру Разумкова, у 2017 році КСУ довіряли лише 14,9% громадян.

Проте, якщо спиратися на висновки Центру дослідження Разумкова, цією організацією у період (липень – серпень 2021 року) було проведене дослідження щодо довіри до інститутів суспільства та політиків, електоральних орієнтацій громадян України. У ході дослідження довіра в порівнянні з 2017 роком зросла з 14,9% до 37%. Беззаперечний прогрес у порівнянні з минулим, але потрібно зрозуміти, чим цей прогрес обумовлений. Такий успіх КСУ був аргументований успішною реформою над КСУ в умовах євроінтеграції і затвердженням нового Закону України «Про Конституційний Суд України» [5].

КСУ почав притримуватися європейських стандартів і частіше використовувати практику Європейського Суду з прав людини (далі – ЄСПЛ). ЄСПЛ керується Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, в яких права і свободи людини визначають зміст і спрямованість держави, заповнюючи прогалини в національному законодавстві, тим самим формулює чіткі юридичні норми [6].

Оскільки Україна є членом Ради Європи з 09.11.1995, то вона дотримується вимог, передбачених Конвенцією (стаття 46), згідно з якою держави-учасниці зобов'язуються виконувати остаточне рішення ЄСПЛ у будь-якій справі, в якій вони є сторонами. 23 лютого 2006 року було ухвалено Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» № 3477-IV, який ратифікував на законодавчому рівні систему інституційних та порядок процедурних механізмів виконання рішень ЄСПЛ [7].

Як зазначає Г. Юровська, вперше КСУ використав практику ЄСПЛ у рішенні від 29 грудня 1999 року № 11рп/99, де визнав неконституційними положення ККУ, зазначивши: «Невідповідність смертної кари підтверджує Європейський суд з прав людини, юрисдикцію якого щодо тлумачення зазначеної Конвенції визнала Україна (ч. 6 Рішення КСУ у справі 1–33/99)» [8].

Показово в Рішенні КСУ від 9 вересня 2010 року № 19-рп/2010 зазначено, що «за приписом (частини першої статті 6) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод кожен при вирішенні питання щодо його прав та обов'язків має право на справедливий і гласний розгляд незалежним і безстороннім судом, встановленим законом». У розвиток вказаного було використано позицію ЄСПЛ.

Таким чином, ми з'ясували вплив практики ЄСПЛ і вплив євроінтеграції на Конституційний Суд з вектору забезпечення принципу верховенства права.

Отже у висновку слід зазначити: Україна обрала й рухається правильним шляхом, оскільки після розпаду СРСР в Україні була дуже слабка правова система, і навіть 34 роки поспіль незалежна Україна, вона досі формується, а ЄСПЛ – це сталий суд, який є зразком основних принципів здійснення судочинства і забезпечення принципу верховенства права. На рахунок євроінтеграції слід зазначити, що вона йде тільки на користь нашої країни і тільки забезпечує й скріплює виконання принципу верховенства права в Україні. Методичні вказівки та рекомендації ЄС дають Україні конкретику і сталість у її правовій системі. Навіть взяти до прикладу 7 вимог ЄС до України як до країни, що отримала статус кандидата в ЄС, одна з них була уточненням конкретного порядку обрання суддів КСУ, і у 2023 році Законом України № 3277-IX було встановлено конкретні положення щодо відбору кандидатів на посаду судді КСУ Президентом, Верховною Радою, з'їздом суддів.

І найголовніше, за багатьма з проведених досліджень, предметом яких був рівень довіри населення до КСУ, рівень довіри тільки зростає, а це означає, що громадяни розуміють, що їхні права і гарантії забезпечуються й захищаються судом конституційної юрисдикції.

Список використаних джерел:

1. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII // *Голос України від 16.07.2016 / № 132–133* / URL, <https://portal.rada.kiev.ua>).

2. Савчин М. В. Конституційне право України : підручник / відп. ред. проф., д.ю.н. М. О. Баймуратов. К. : *Правова єдність*, 2009. 1008 с. 3. Конституція України від 28.06.1996 р., прийнята на V сесії Верховної Ради України // *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.

3. Конституція України від 28.06.1996 р., прийнята на V сесії Верховної Ради України // *Відомості Верховної Ради України*. – 1996. – №30. – Ст. 141.

4. Рішення Конституційного Суду України у справі №1–15/2018(4086/16). *Офіційний вебсайт Верховної Ради України*. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-20#Text>

5. Довіра до інститутів суспільства та політиків. Електоральні орієнтації громадян України // *Центр Разумкова*. 2021. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichnidoslidzhennia/dovirado-instytutiv-suspilstva-ta-politykiv-elektoralnioriientatsii-gromadianukrainy> (дата звернення: 10.08.2021).

6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. URL: http://www.echr.coe.int/Documents/convention_ukr.pdf

7. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 №3477-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2006, №30, ст.260.

8. Юровська Г. Практика Європейського суду з прав людини в рішеннях органу конституційної юрисдикції. *Вісник Конституційного Суду України*. 2021. №5. С. 112–118

Науковий керівник: старший викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» Нестерчук Лілія Петрівна

Швиденко Анна
*студентка 2 групи, 1 курсу ОС «Магістр»
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ СУДОЧИНСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Діджиталізація судочинства є важливою складовою сучасних змін у правовій системі, а впровадження новітніх інформаційних технологій

Сюйва Я. С.

ЕЛЕКТРОННЕ ПРАВОСУДДЯ ЯК СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ
ПРОЗОРОСТІ ТА ВІДКРИТОСТІ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ 298

Тимчишин П. А.

ЦИФРОВІ ДОКАЗИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: ПРОБЛЕМИ
ДОСТОВІРНОСТІ ТА ДОПУСТИМОСТІ В УМОВАХ ЗАГРОЗ..... 301

Тишківська А. Д.

РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ ПРАВОВОГО СТАТУСУ
ПРОКУРОРА У ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОМУ ВИМІРІ 304

Torchyі Rytma

DIGITAL JUSTICE IN THE UAE: THE INFLUENCE
OF TECHNOLOGICAL ADVANCEMENTS ON JUDICIAL
OPERATIONS 308

Хащина Х. О.

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУДОВОЇ ВЛАДИ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ 314

Хізанов О. Д.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВУ КОМПЕНСАЦІЮ
У СПРАВАХ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ВТРАТОЮ ЖИТЛА
АБО ІНШОГО МАЙНА ЧЕРЕЗ ЗБРОЙНУ АГРЕСІЮ:
ПРАКТИКА ТА ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРОГАЛИНИ 316

Цимбаліст А. Д.

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРАВОСУДДЯ В УМОВАХ
ВІЙНИ: РОЛЬ ЕЛЕКТРОННИХ СУДОВИХ СЕРВІСІВ..... 320

Челак А. П.

КАДРОВИЙ ДЕФІЦИТ В СУДАХ УКРАЇНИ ЯК НАСЛІДОК
ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ: ПЕРСПЕКТИВИ
ПОДОЛАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 324

Чепой М. І.

СУДОВИЙ ПРЕЦЕДЕНТ ЯК ДЖЕРЕЛО ПРАВА В УКРАЇНІ..... 328

Чорний М. М.

ДО ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ СУДДІВ ТА ПРОКУРОРІВ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ..... 331

Швалюк Д. Ю.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ У ЗАБЕЗПЕЧЕНІ
ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА, ЯК НАПРЯМ ФУНКЦІОНУВАННЯ
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ..... 334